

סדר ברכות

The Blessings Book

Various Blessings, Grace After Meals, After Blessings for Foods,
Blessings for Circumcision and Wedding Feasts

Comparable to the

Siddur Tehillat HASHEM

NUSACH HA-ARI ZAL

According to the Text of

Rabbi Shneur Zalman of Liadi

Compiled and newly typeset by Shmueli Gonzales. The text is consistent with the text of the *Siddur Tehillat Hashem*. It is provided via the Internet as a resource for study and for use for prayer when a siddur is not immediately available. This text was created with the many people in mind that travel through out the world and find, to their horror, that their Siddur is missing. Now it's accessible for all of us in those emergency situations.

One should not rely only upon this text. A siddur is not just an order of prayer. It is intended to serve as a text for education in Jewish tradition and the keeping of mitzvot. This text lacks many of those qualities. Thus, one should own a siddur of their own and study it.

When printed this text is "sheymish", or bearing the Divine Name. On paper it is fit for sacred use and therefore should not be disposed of or destroyed. If you print it, when you are finished it should be taken to a local Orthodox synagogue so that it may be buried in honor, according to Jewish Law.

Version 3.1 – March 2011

* סדר ברכות *

Various Blessings

* סדר נטילת ידיים *

The Order of Ritual Washing of the Hands

One should take a cup and fill it with water, lift it with the right hand, pass it to their left hand and pour the water over the right hand up to the wrist. The cup should then be passed to the left hand and poured over the right. One should then continue to wash the hands twice more passing the cup back and forth so that one has rinsed each hand three times, in an alternating fashion. One should then recite:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצָוָנוּ
עַל נְטִילַת יָדַיִם:

* ברכות הנהנין *

Blessings Over Food, Drink and Fragrances

* ברכות קודם האכילה והשתיה *

The Blessings Before Food and Drink

One should remember to recite blessing before eating the food. If one forgets to say the blessing then it should be said as soon as the person remembers, preferable before swallowing.

Over bread:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

*Over the five species of grain - wheat, barely, spelt, oats or rye -
if they were boiled or ground and made into a dish:*

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מִיַּי מְזֻנּוֹת:

Over wine or grape juice:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

Over all tree-grown fruits:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ:

Over all earth-grown fruits, and vegetables; as well as bananas:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה:

Over all other foods - including fish, milk, eggs and cheese, truffle, mushroom and the like - as well as all liquids, except wine:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בְּדַבְּרוֹ:

After tasting any fruit for the first time in the season:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֲיִנּוּ וְקִיּוּמֵנוּ וְהַנִּיעָנוּ לְזִמַּן הַזֶּה:

★ ברכות הריח ★

The Blessings Over Fragrances

When preparing to smell or upon smelling fragrances that are (a) a blend of spices of different origins, or (b) of non-vegetable origins (e.g. synthetic perfumes), or (c) of undetermined origin:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מִיְי בְּשָׂמִים:

Upon smelling fragrant trees and shrubs or their flowers (e.g. roses):

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא עֵצֵי בְּשָׂמִים:

Upon smelling fragrant herbs, grasses or flowers:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא עֲשָׂבֵי בְּשָׂמִים:

Upon smelling fragrant edible fruit or nuts:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַנּוֹתֵן רִיחַ טוֹב בַּפְּרוֹת:

★ ברכות המצות ★

The Blessings Over Mitzvot

Before affixing a mezuzah:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו,
וְצִוָּנוּ לְקַבֹּעַ מְזוּזָה:

Upon building a protective railing around one's roof or other dangerous area:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו,
וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲקָה:

Before using new metal or glass utensils that might have been bought from a gentile -that are intended for food or drink - they must be immersed in a mikveh. Upon immersing one should recite:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ
עַל טְבִילַת כֶּלִי: (טְבִילַת כְּלִים)
(*If more than one utensil is immersed conclude with:*

If one prepares dough of water and flour, an olive-sized piece of dough must be separated and burnt from each batch of dough that is at least 2 lbs. 10 oz. Regarding the amount of dough required for the recitation of the blessing, opinions vary from 3 lbs. 10.7 oz. to 4 lbs. 15.2 oz.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ
לְהַפְרִישׁ חֶלֶה מִן הָעֶסָה:

★ ברכות הודאה ★

Blessings of Praise and Gratitude

★ ברכות הראיה והשמיעה ★

The Blessings for Phenomena and Spectacular Events

These first three blessings of this section may be recited only once each day, unless indicated. However, if the skies have cleared entirely and then clouds returned in the same

day it is appropriate to repeat the blessing again, as one would be blessing over the phenomena a different storm all together. The remaining blessings, unless indicated, are recited only if thirty days have elapsed since the phenomenon was last seen. If unsure whether to recite one of the blessings in this section on a particular occasion, recite the blessings but omit the words "אתה" through "העולם".

Upon seeing lightening:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית:

Upon hearing thunder, or seeing a violent storm (tornado, hurricane, etc.):

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׂכַחוּ וּגְבוּרַתוֹ מִלֵּא עוֹלָם:

Upon seeing a rainbow in the sky:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, זֹכֵר הַבְּרִית וְנֶאֱמָן בְּבְרִיתוֹ וְקַיָּם בְּמֵאֲמָרוֹ:

Upon seeing a shooting-star, exceptionally lofty mountains, or exceptionally large rivers (in their natural course):

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית:

Upon experiencing an earthquake:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׂכַחוּ וּגְבוּרַתוֹ מִלֵּא עוֹלָם:

Upon seeing the ocean (some authorities include the Mediterranean Sea in this category):

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׂעֲשֵׂה אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל:

Upon seeing exceptionally beautiful people, trees or fields:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׂכַכְה לֹו בְּעוֹלָמוֹ:

Upon seeing exceptionally strange looking people or animals:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מְשַׁנֵּה הַבְּרִיּוֹת:

Upon seeing an outstanding Torah scholar:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׂחַלֵּק מִחֻכְמוֹת לִירְאָיו:

Upon seeing an outstanding secular scholar:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, שְׁנַתַּן מִחֲכָמְתוֹ לְבָשָׂר וָדָם:

Upon seeing a gentile monarch who rules legally and has absolute authority, even over life and death.. Regarding modern-day elected rulers, opinions differ; with most authorities suggest that the blessing be recited while omitting the words "אַתָּה" through "הָעוֹלָם"

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, שְׁנַתַּן מִכְבוֹדוֹ לְבָשָׂר וָדָם:

Upon seeing 600,000 or more Jews together:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, חֲכַם הָרְזִים:

Upon meeting with a friend for the first time after they have recovered from a life-threatening illness:

בְּרוּךְ רַחֲמָנָא מְלִכָא דְעֵלְמָא, דִּי יִהְבֵּךְ לָן, וְלֹא יִהְבֵּךְ לְעַפְרָא:

Upon seeing a destroyed synagogue:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, דִּין תְּאַמֵּת:

Upon seeing a destroyed synagogue that has been restored to its previous grandeur.

It is customary to omit the words "אַתָּה" through "הָעוֹלָם"

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, מְצִיב גְּבוּל אֱלִמְנָה:

Upon seeing a place where one had earlier experienced a miracle that saved him from imminent danger. If one has had more than one such experience in his lifetime then he must also mention all the other places as well at the end of this blessing:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, שְׁעָשָׂה לִי נִס בְּמָקוֹם הַזֶּה
(וְגַב...):

Upon seeing a place where one's parent, forefathers, Torah teacher, or the nation as a whole was miraculously saved from imminent danger:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁעָשָׂה

<i>the nation</i>	<i>teacher</i>	<i>forebearer</i>	<i>mother</i>	<i>father</i>
לְאַבוֹתֵינוּ	לְרַבִּי	לְאַבוֹתַי	לְאִמִּי	לְאָבִי

נִס בַּמָּקוֹם הַזֶּה:

Upon seeing fruit trees in bloom during the spring

(this blessing may be recited only once each year):

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁלוֹ חֶסֶד בְּעוֹלָמוֹ דָּבָר, וּבְרָא
בוֹ בְרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת טוֹבִים, לְהַנּוֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם:

★ ברכות שונות ★

Various Miscellaneous Blessings

This blessing is to be said (a) when one performs a seasonal mitzvah, (b) or purchases a garment of significant value, (c) or upon the occurrence of an event that is of great benefit to oneself (if the event also benefits others then the blessings “הטוב והמטיב” should be substituted:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁהַחֲיֵנוּ וְקִיַּמְנוּ וְהַנִּיעָנוּ לְזִמְן הַזֶּה:

Upon hearing good news which benefit oneself and others:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַטוֹב וְהַמְטִיב:

Upon hearing unusually bad news:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, דֵּינָה הָאֵמֶת:

Upon donning a new garment of significant value, such as a new suit or dress:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מְלַבֵּשׁ עֲרָמִים:

* ברכת המזון *

Birkat haMazon - Grace After Meals

This order of prayers – the Grace After Meals- is a mitzvah, that fulfills the Biblical command of “And you shall eat and you shall be satisfied and you shall bless Hashem, your God, for the goodly land the He gave you.” (Deuteronomy 8:10) If one has become full from a meal, according to this commandment, we are to bless God. However, it is our tradition to bless God for His sustenance - even after a modest meal - out of gratitude. It is the custom to recite this blessing for any meal in which one washes for bread in order to eat. It must be said seated at the table in which one ate.

On weekdays the following two Psalms are recited and “אֲבָרְכָה” is said before washing the fingers; however, on joyous occasions - such as a brit mila (circumcision) or marriage, when Tachnun is not said – the Psalms for Shabbat and Festivals should be substituted.

Psalm 137

עַל נְהָרוֹת בָּבֶל, שָׁם יֵשְׁבֵנוּ גַם בְּכִינּוּ, בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: עַל
עָרְבִים בְּתוֹכָהּ, תִּלְיֵנוּ כְּנִרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם שְׁאַלְנוּנוּ שׁוֹבֵינּוּ דְבַרֵי שִׁיר
וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֵחָה, שִׁירוּ לָנוּ מִשִׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְיָ, עַל
אֲדָמַת נֶכֶר: אִם אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַיִם, תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַק לְשׁוֹנֵי
לְחֻכֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֶנּוּ, אִם לֹא אֲעֵלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ
שְׂמֵחָתִי: זָכֹר יְיָ לְבִנְי אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם, הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ
עַד הִיֶסֶד בָּהּ: בֵּית בָּבֶל הִשְׁדוּדָהּ, אֲשֶׁרֵי שִׁישְׁלֵם לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ
שְׂנֵמְלֵת לָנוּ: אֲשֶׁרֵי שִׁיאֲחִזוּ וְנִפְּץ אֶת עַלְלֶיךָ אֶל הַסֶּלַע:

Psalm 67

לְמַנְצֵת בְּנִינַת מְזִמּוֹר שִׁיר: יָאֵר פָּנָיו אֶתָּנוּ סִלָּה: לְדַעַת בְּכָל
גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: יִשְׂמְחוּ

וירננו לְאֱמִים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל, וְלְאֱמִים בְּאֶרֶץ תְּנַחֵם סֵלָה:
יִזְדוּק עַמִּים אֱלֹהִים, יִזְדוּק עַמִּים כָּלָם: אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ, יְבָרְכֵנו
אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנו אֱלֹהִים, וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ:

On Shabbat and Festivals:

Psalm 126

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן, הָיִינוּ כְּחִלְמִים: אֲזִי יִמְלֵא
שְׂחֹק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנֵנוּ רִנָּה, אֲזִי יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם
אֱלֹהֵי: הַגְּדִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתָנוּ,
כְּאֲפִיקִים בְּנִיב: הִזְרַעִים בְּדִמְעָה, בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכָה
נִשְׂא מִשְׁךְ הַזֶּרַע, בֹּא יְבֹא בְרִנָּה נִשְׂא אֶלְמֵתוֹ:

Psalm 87

לְבַנֵּי קִרְחַת מִזְמוֹר שִׁיר, יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ: אֲהַב יְיָ שְׁעָרֵי צִיּוֹן,
מִכָּל מְשֻׁכְּנוֹת יַעֲקֹב: נִכְבְּדוֹת מְדַבֵּר בָּךְ, עִיר הָאֱלֹהִים סֵלָה:
אֲזִכִּיר רַחֲב וּבָבֶל לִידְעֵי, הִנֵּה פִלְשֶׁת וְצַר עִם, כּוֹשׁ זֶה יֵלֵךְ שָׁם:
וְלִצִּיּוֹן יֹאמַר אִישׁ וְאִישׁ יֵלֵךְ בָּהּ, וְהוּא יִכּוֹנְנָה עֲלִיוֹן: יְיָ יִסְפֹּר
בְּכַתּוּב עַמִּים, זֶה יֵלֵךְ שָׁם סֵלָה: וְשָׂרִים כְּחִלְלִים, כָּל מַעֲיָנֵי בָךְ:

These verses, also known as Tehillat Hashem – Praises of God – are to be said everyday:

אֲבָרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת, תְּמִיד תְּהַלְלֵתוֹ בְּפִי:¹ סוּף דְּבַר הַכֹּל
נִשְׁמָע, אֶת הָאֱלֹהִים יִרְא וְאֶת מַצּוֹתָיו שְׁמֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם:²
תְּהַלֵּל יְיָ יְדַבֵּר פִּי וַיְבָרֵךְ כָּל בְּשָׂר שֵׁם קֹדֶשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:³ וְאִנְחָנוּ
נְבָרֵךְ יְיָ מֵעַתָּה וָעֶד עוֹלָם הַלְלוּהָ:⁴

1 Psalms 34:2

2 Ecclesiastes 12:13

3 Psalms 145:21

4 Psalms 115:18

★ מים אחרונים ★

The Washing of the Fingers

One should dispense a small amount of water to wash only the fingers. It is also the custom to pass ones wet fingers over the lips, except on Pesach:

Before washing the fingers, the following is said:

זֶה חֶלֶק אָדָם רָשָׁע מֵאֲלֵהִים וְנִחַלֵּת אִמְרוּ מֵאֵל:⁵

After washing the fingers, the following is said:

וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלֶחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ:⁶

★ זימון ★

Zimun – The Invitation

When blessing with a quorum of three or more, the Leader begins as follows. If ten or more men bless together, then include the name “אֱלֹהִים” where indicated; if celebrating a wedding or Sheva Brachot an alternate Zimun, show on the left, is substituted. However, it is the custom of many to call to blessing in Yiddish, show in parenthesis.

If saying Grace After Meals over wine one holds the cup in the palm of the hand from this point until completion of “The Third Blessing: For Jerusalem” with the paragraph “ויבנה ירושלים” on page 13, and again for the blessing of wine on page 14

The Leader says:

הֵב לָן וְנִבְרִיךְ :
(רַבּוֹתַי מִיָּר וּוְעֵלִין בְּעֵנְטִישִׁין :)

The others respond:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:⁷

5 Job 20:29

6 Ezekiel 41:22

7 Psalms 113:2

For a wedding celebration or Sheva Brachot follow this column:

The leader continues:

יְהִי שֵׁם יי מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
בְּרָשׁוֹת מְרַנֵּן וְרַבֵּנָן וְרַבּוֹתֵי נְבָרָךְ
אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְּׂמִיחָה בְּמַעֲוֹנוֹ שְׂאֲכָלְנוּ
מִשְּׁלֹו:

The other who have eaten respond:

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְּׂמִיחָה בְּמַעֲוֹנוֹ
שְׂאֲכָלְנוּ מִשְּׁלֹו וּבִטְוִבוֹ חַיֵּינוּ:

The other who have not eaten respond:

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְּׂמִיחָה בְּמַעֲוֹנוֹ
וּמְבוֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

The Leader responds:

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְּׂמִיחָה בְּמַעֲוֹנוֹ
שְׂאֲכָלְנוּ מִשְּׁלֹו וּבִטְוִבוֹ חַיֵּינוּ:

On all other days continue below:

The leader continues:

יְהִי שֵׁם יי מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
בְּרָשׁוֹת מְרַנֵּן וְרַבֵּנָן וְרַבּוֹתֵי נְבָרָךְ
(אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֲכָלְנוּ מִשְּׁלֹו:

The other who have eaten respond:

בָּרוּךְ (אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֲכָלְנוּ מִשְּׁלֹו
וּבִטְוִבוֹ חַיֵּינוּ:

The other who did not partake in the meal respond:

בָּרוּךְ (אֱלֹהֵינוּ) וּמְבוֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד
לְעוֹלָם וָעֶד:

The Leader responds:

בָּרוּךְ (אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֲכָלְנוּ מִשְּׁלֹו
וּבִטְוִבוֹ חַיֵּינוּ:

Though it is common for a group of people to say the Grace After Meals out loud and in unison, it is not required that the leader or guests say it audibly. However, it is required that at the very least the leader conclude the blessings out loud so that the others may respond "אמן."

ברכת הזן

The First Blessing: For Nourishment

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, הַזֵּן אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּטוֹבוֹ
בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לָחֶם לְכֹל בְּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד⁸:
וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל עִמָּנוּ תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחֲסַר לָנוּ מִזֶּזֶן

⁸ Psalm 136:25

לְעוֹלָם וָעֶד: בְּעִבּוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוּא אֵל זֶן וּמִפְרִינֵס לְכָל
וּמִטִּיב לְכָל וּמִכִּין מְזוּן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא כְּאֹמֹר פּוֹתַח אֶת
יַדָּךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַזֶּן אֶת הַכֹּל:

(*Others respond: "אָמֵן."*)

ברכת הארץ

The Second Blessing: For The Land

נוֹרָה לָךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה
וְרַחֲבָה וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית
עַבָדִים וְעַל בְּרִיתְךָ שְׁחַתְמָתָ בְּבִשְׂרֵנוּ וְעַל תּוֹרַתְךָ שְׁלַמְדָתָנוּ וְעַל
חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ וְעַל חַיִּים חַן וְחֶסֶד שֶׁחֻנְנָתָנוּ וְעַל אֲכִילַת מְזוּן
שֶׁאַתָּה זֶן וּמִפְרִינֵס אוֹתָנוּ תָּמִיד. בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה:

On Chanukah and Purim one adds the following:

וְעַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל
הַנִּפְלְאוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה:

On Purim add:

On Chanukah add:

בַּיָּמִי מִתְתִּיחוּ בֶן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל, בַּיָּמִי מְרֹדְכִי וְאַסְתֵּר
חֲשֵׁמוֹנָאִי וּבְנָיו, כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יוֹן בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה,
הָרָשָׁעָה, עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁכִּיחַם כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הַמֶּן
תּוֹרַתְךָ וּלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ, וְאַתָּה הָרָשָׁע, בְּקִשׁ לְהַשְׁמִיד
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּיּוֹם, עָמְדָתָ לָהֶם בְּעֵת לְהַרְוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל
צָרְתָם. רַבָּתָ אֶת רִיבָם, דִּנְתָ אֶת דִּינָם, הִיְהוּדִים, מִנְעַר וְעַד
נִקְמָתָ אֶת נִקְמָתָם, מְסִרְתָ גְבוּרִים בְּיַד זָקֵן, טָף וְנָשִׁים, בְּיוֹם

חֲלָשִׁים, וְרַבִּים בַּיַּד מְעֻטִּים, וְטַמְאִים אַחַד, בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר
בַּיַּד טְהוֹרִים, וּרְשָׁעִים בַּיַּד צַדִּיקִים, לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר,
וְזָדִים בַּיַּד עוֹסְקֵי תוֹרָתְךָ. וְלֵךְ עֲשֵׂיתָ נָשִׁים
גְּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ, וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
עֲשֵׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה וּפְרָקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה:
וְאַחַר כֵּךְ בָּאוּ בְּנֵיךָ לְדַבֵּר בֵּיתְךָ, וּפָנּוּ
אֶת הַיְכָלְךָ, וְטָהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ,
וְהִדְלִיקוּ גֵרוֹת בְּחֻצְרוֹת קִדְשֶׁךָ. וְקִבְּעוּ
שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלֶינוּ, לְהוֹדוֹת וּלְהַלְלֵךְ
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:
וְאֶת בְּנֵינוּ עַל הָעֵץ.

וְעַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ יִתְבָּרַךְ
שְׁמֶךָ בְּפִי כָל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: כִּפְתּוּב וְאֶכְלָתָּ וְשִׁבְעָתָּ
וּבִרְכָתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטְּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ, עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמַּזּוּן:

(*Others respond:* "אָמֵן.")

בנין ירושלים

The Third Blessing: For Jerusalem

רַחֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְעַל צִיּוֹן
מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלֵינוּ: אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ

On Shabbat and festivals:

רוֹעֵנוּ

On weekdays:

רָעֵנוּ

9 *Esther 3:13*

זוּנְנוּ פְּרַנְסֵנוּ וְכַלְפָּלְנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ וְהַרְנִיחַ לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מִהֲרָה מְכַל
צְרוּתֵינוּ: וְנָא אֵל תִּצְרִיכֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ לֹא לַיְדֵי מַתַּנַּת בְּשָׂר וָדָם
וְלֹא לַיְדֵי הַלְוָאָתָם כִּי אִם לַיְדֵי הַמְּלָאָה הַפְּתוּחָה הַקְּרוּשָׁה
וְהַרְחֲבָה שְׂלֵא נְבוּשׁ וְלֹא נְכָלִים לְעוֹלָם וָעֶד:

On Shabbat add:

רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשְּׁבֶת
הַגָּדוֹל וְהַקְּרוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקְרוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ, לְשֶׁבֶת בּוֹ
וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוֹת רְצוּנָךְ, וּבְרְצוֹנָךְ הַנִּיחַ לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ
שְׂלֵא תִהְיֶה צָרָה וְיָגוֹן וְאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵינוּ, וְהִרְאֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ
בְּנִחְמַת צִיּוֹן עִירֶךָ, וּבְבִגְדֵי יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדוֹשֶׁךָ, כִּי אַתָּה הוּא בֹעֵל
הַיְשׁוּעוֹת וּבֹעֵל הַנְּחֻמוֹת וּבֹעֵל הַנְּחֻמוֹת:

On Rosh Chodesh, Festivals and Chol haMoed, one adds the following:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיִבֵּא וְיִגִיעַ, וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע,
וְיִפְקֹד וְיִזְכֹּר זְכוֹרֵנוּ וּפְקֻדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזִכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן
דָּוִד עַבְדְּךָ, וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדוֹשֶׁךָ, וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ, לְפָלִיטָה לְטוֹבָה, לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים
טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

On Sukkot:

חַג הַסֻּכּוֹת

On Shemini Atzeret:

שְׁמִינִי עֶצְרַת הַחַג

On Pesach:

חַג הַמִּצּוֹת

On Shavuot:

חַג הַשְּׁבָעוֹת

On Rosh Chodesh:

רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ

On Rosh haShanah:

הַזִּכְרוֹן

הַזֶּה:

On Rosh haShanah and Chol haMoed omit the following line:

בְּיוֹם טוֹב מְקַרָּא קְדוֹשׁ הַזֶּה:

Those listening to the following paragraph should respond "אָמֵן" where indicated:

זָכְרָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה אָמֵן וּפְקֻדָּנוּ בּוֹ לְבִרְכָה אָמֵן וְהוֹשִׁיעֵנו
בוֹ לְחַיִּים טוֹבִים אָמֵן וּבְדַבַּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוֹס וְחַנּוּן וְרַחֵם
עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנו, כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:

וּבִגְּוֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַתְרָה בְּיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, בּוֹנֵה
בְּרַחֲמָיו יְרוּשָׁלַיִם. אָמֵן:

(Others respond: "אָמֵן.")

If you forgot to say the special portions for Shabbat, Rosh Chodesh, or Festivals, but you reminded yourself before starting "The Fourth Blessing: God's Goodness," then continue on with the following appropriate blessing. However, if you remembered after beginning the next blessing then you must repeat Grace After Meals from the beginning. This applies to Shabbat; the Festival days of Pesach, Shavuot and Sukkot; and the evening meals of Rosh haShanah. However on Chol haMoed, Rosh Chodesh, or during Seudah Shelshit, or the daytime meal of Rosh haShanah, you do not have to repeat it.

On Shabbat:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שִׁנַּתָּן שַׁבָּתוֹת לְמְנוּחָה לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וְלִבְרִית: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

On Festivals:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר נָתַן יָמִים טוֹבִים לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה אֶת יוֹם

On Shemini Atzeret:

On Sukkot:

On Shavuot:

On Pesach:

חַג הַמִּצּוֹת חַג הַשָּׁבְעוֹת חַג הַסֻּכּוֹת שְׁמִינִי עֶצְרַת הַחַג

הַזֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְמַנִּים:

On Rosh haShanah:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר נָתַן יָמִים טוֹבִים לְעַמּוֹ

יִשְׂרָאֵל לְזִכְרוֹן, אֶת יוֹם הַזִּכְרוֹן הַזֶּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְקַדֵּשׁ
יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכְרוֹן:

On Chol haMoed, indicate for Pesach or Sukkot appropriately:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר נָתַן מוֹעֲדִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה אֶת יוֹם

On Sukkot:

חַג הַסֻּכּוֹת

On Pesach:

חַג הַמִּצּוֹת

הַזֶּה:

On Rosh Chodesh:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁנָּתַן רֵאשׁ הַחֹדֶשׁ לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל לְזִכְרוֹן:

On Shabbat which coincides with Festival days, Chol haMoed or Rosh Chodesh; if you forgot to say both "רְצֵה" and "יַעֲלֶה וַיָּבֵא," say the following. If one only forgot to say one of them then repeat the previous corresponding blessing:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁנָּתַן שַׁבָּתוֹת לְמְנוּחָה לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וּלְבָרִית וַיָּמִים טוֹבִים לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה, אֶת
יוֹם

On Festivals, continue with the appropriate day below:

On Shemini Atzeret:

שְׁמִינִי עֶצְרַת הַחַג

On Shavuot:

חַג הַשָּׁבְעוֹת

On Sukkot:

חַג הַסֻּכּוֹת

On Pesach:

חַג הַמִּצּוֹת

הַזֶּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

On Chol haMoed continue with the following, indicate for Pesach or Sukkot appropriately:

וּמוֹעֲדִים לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה, אֶת יוֹם

On Sukkot:

חַג הַסֻּכּוֹת

On Pesach:

חַג הַמִּצּוֹת

הַזֶּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

On Rosh haShanah, continue with:

וַיָּמִים טוֹבִים לְזִכְרוֹן, אֶת יוֹם הַזִּכְרוֹן הַזֶּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְקַדֵּשׁ
הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל הַזִּכְרוֹן:

On Rosh Chodesh, continue with:

וְרֵאשֵׁי חֳדָשִׁים לְזִכְרוֹן בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל
וְרֵאשֵׁי חֳדָשִׁים:

הטוב והמטיב

The Fourth Blessing: For God's Goodness

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל, אָבִינוּ מִלְכֵנוּ, אֲדִירֵנוּ
בוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ יוֹצְרֵנוּ, קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל
הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְטִיב לְכָל בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, הוּא הַטֵּיב לָנוּ, הוּא
מְטִיב לָנוּ, הוּא יֵיטִיב לָנוּ, הוּא גִמְלָנוּ הוּא גּוֹמְלָנוּ הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד,
לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, וּלְרִנַּח הַצְּלָה וְהַצְּלָחָה, בְּרַכָּה וַיְשׁוּעָה,
נְחֻמָּה פִּרְנֻסָּה וְכִלְכָּלָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב וּמְכֹל טוֹב
לְעוֹלָם אֵל יַחֲסִירֵנוּ:

(*Others respond: "אָמֵן"*)

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יְמַלֵּךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִתְבָּרַךְ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר וְדוֹרִים וַיִּתְפָּאֵר בְּנוֹ לְעַד וּלְנֶצַח
נְצָחַיִם וַיִּתְהַדָּר בְּנוֹ לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִפְרִנֵּסֵנוּ וּבְכָבוֹד:

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁבּוֹר עַל גְּלוּת מֵעַל צְנָאֵרֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמֵינֵי
לְאַרְצֵנוּ:

It is appropriate that when saying this to actually lightly tap the table:

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה מְרֻבָּה בְּבֵית הַזֶּה וְעַל שְׁלַחַן זֶה
שְׂאֵכְלֵנוּ עָלָיו:

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וַיְבַשֵּׁר לָנוּ
בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנִחְמוֹת:

It is the custom of many to add:

הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ אֶת אֲדוֹנֵינוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ:

הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ אֶת אָבִי מוֹרֵי בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת אִמִּי
מוֹרְתִי בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה: אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זְרַעָם וְאֶת כָּל
אֲשֶׁר לָהֶם: אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ: כְּמוֹ שֶׁבָרַךְ אֶת אֲבוֹתֵינוּ
אֲבָרָהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב: בְּכָל מְכַל כָּל: כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ (בְּנֵי בְרִית)
כְּלָנוּ יַחַד בְּבְרָכָה שְׁלֵמָה: וְנֹאמֵר אָמֵן:

מִמְרוֹם יְלַמְדוּ עָלָיו וְעָלֵינוּ זְכוֹת שְׁתֵּהא לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם וְנִשְׂא
בְּרָכָה מֵאֵת יי וְצַדִּיקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְנִמְצָא חֵן וְשִׂכָּל טוֹב בְּעֵינֵי
אֱלֹהִים וְאָדָם:

*If saying Grace After Meals following a Brit Mila – circumcision -
continue on page 23 for additional blessings.*

On Shabbat:

הַרְחַמֵּן הוּא יִנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁכָלוֹ שֶׁכָּלוֹ שַׁבַּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

On Rosh Chodesh:

הַרְחַמֵּן הוּא יַחֲדֵשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלְבִרְכָה:

On Festivals:

הַרְחַמֵּן הוּא יִנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁכָלוֹ טוֹב:

On Rosh haShanah:

הַרְחַמֵּן הוּא יַחֲדֵשׁ עָלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְלְבִרְכָה:

On Sukkot and Chol haMoed Sukkot:

הַרְחַמֵּן הוּא יִקַּם לָנוּ אֶת סִכַּת דָּוִד הַנוֹפֶלֶת:

If one has forgotten to say "וְעַל הַנְּסִים" on Chanukah or Purim, they need not repeat Grace After Meals from the beginning; one should instead say the following:

הַרְחַמֵּן הוּא יַעֲשֶׂה לָנוּ נְסִים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְאַבוֹתֵינוּ בְּיָמֵם הָהֵם
בְּזִמַּן הַזֶּה:

Then say the appropriate "בימי" relating to that holiday on page 11, before continuing below:

הַרְחַמֵּן הוּא יִזְכֵּנוּ לְיָמֵי הַמְּשִׁיחַ וְלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא:

On Shabbat and Rosh Chodesh, festivals and

Chol haMoed:

מִגְדוֹל¹⁰

On weekdays:

מִגְדוֹל

יְשׁוּעוֹת מִלְכוֹ וְעֲשֵׂה חֶסֶד לְמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם: ¹¹ עֲשֵׂה
שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ
אָמֵן:

10 1 Samuel 22:51

11 Psalm 18:51

יִרְאֵי¹² אֶת יְיָ קְדוֹשׁוֹ כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעֲבוּ
וְדוֹרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב:¹³ הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
תִּסְדְּדוּ:¹⁴ פּוֹתַח אֶת יָדָךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן:¹⁵ בְּרוּךְ הַנֶּבֶר אֲשֶׁר
יִבְטַח בְּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְּטָחוֹ:¹⁶

For a wedding celebration or Sheva Brachot, the Seven Blessings on page 24 are said at this point, before continuing below with the blessing over wine.

If saying Grace After Meals over wine, take it in the palm of the hand and say:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

* ברכת אחרונות *

Concluding Blessings After Other Foods

* ברכה מעין שלוש *

The Three-Faceted Blessing

The following blessing is said after eating cooked or baked food prepared from the five species of grains - wheat (except for bread or matzah), barley, rye, oats or spelt - , wine and grape juice, or after grapes, figs, pomegranates olives and dates. If one ate any of these fruits and also cake and drank wine, he should combine the three blessings into one by conjoining them with the conjunctives shows in parenthesis. The order of recitation should be grain, wine, fruit – from right to left.

12 Pronounced “יְרֵ / yeh-ru”

13 Psalms 34:10-11

14 Psalms 136:1

15 Psalm 145:10

16 Jeremiah 17:7

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,

*After grapes, figs, pomegranates,
olives or dates:*

(ו) עַל הָעֵץ וְעַל פְּרֵי
הָעֵץ:

After wine or grape juice:

(ו) עַל הַנֶּגֶן וְעַל
פְּרֵי הַנֶּגֶן:

*After food prepared from the
five kinds of grain:*

עַל הַמַּחֲיָה וְעַל
הַכֹּלְכָּה:

וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֲמֹדָה טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִית
וְהִנְחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ לְאֹכֹל מִפְּרֵיהָ וּלְשְׂבֹעַ מִטוֹבָהּ. רַחֵם נָא יְיָ
אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךְ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְעַל צִיּוֹן מְשֹׁכֵן
כְּבוֹדְךָ וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הַיְכָלְךָ וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשִׂמְחֵנוּ בָּהּ וּנְבָרְכֶךָ בְּקֹדֶשׁ
וּבְטָהֳרָה:

On Shabbat:

וְרַצְיָה וְהִתְחַלֵּצְנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה:

On Rosh Chodesh:

זְכַרְנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם רֵאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:

On Pesach:

זְכַרְנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:

On Shavuot:

זְכַרְנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם חַג הַשָּׁבְעוֹת הַזֶּה:

On Rosh haShanah:

זְכַרְנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם חַג הַזִּכְרוֹן הַזֶּה:

On Sukkot:

זְכַרְנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:

On Shemini Atzeret:

זְכַרְנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם שְׁמִינִי עֶצְרַת חַג הַזֶּה:

כִּי אַתָּה יְיָ טוֹב וַיִּמְטִיב לְכָל וְנוֹדָה לְךָ עַל הָאָרֶץ עַל

*After grapes, figs, pomegranates,
olives or dates:*

הַפְּרוֹת: (וְעַל)

*After wine or grape
juice:*

פְּרֵי הַנֶּגֶן: (וְעַל)

*After food prepared from the
five kinds of grain:*

הַמַּחֲיָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, עַל הָאָרֶץ וְעַל

*After grapes, figs, pomegranates,
olives or dates:*

הַפְּרוֹת: (וְעַל)

*After wine or grape
juice:*

פְּרֵי הַנֶּגֶן: (וְעַל)

*After food prepared from the
five kinds of grain:*

הַמַּחֲיָה:

★ ברכת בורא נפשות ★

Blessing After All Other Food and Drink

This blessing is said after all foods in which the Grace After Meals or the Three-Faceted blessing does not apply, such as fruits other than listed in the Three-Faceted Blessing, vegetables or beverages other than wine. One recites:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא נַפְשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסֶד וְחַסְדֵּיךָ
עַל כָּל מַה שֶּׁבָרָאתָ לְהַחֲיֹת בָּהֶם נַפְשׁ כָּל חַי, בְּרוּךְ חַי
הָעוֹלָמִים:

* הרחמן לברית מיל *

Additions to the Grace After Meals

Following a Circumcision

הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ אָבִי הַיֶּלֶד וְאִמּוֹ, וַיִּזְכּוּ לְגִדּוּלוֹ וּלְחַנּוּכוֹ
וּלְחַכְמוֹ, מִיּוֹם הַשְּׂמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצֶה דָּמוֹ, וַיְהִי יי אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ:

הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ בְּעַל בְּרִית הַמִּילָה, אֲשֶׁר שָׁשׁ לַעֲשׂוֹת צְדָק
בְּגִילָה, וַיִּשְׁלַם פְּעָלוֹ וּמִשְׁכָּרְתּוֹ כְּפוּלָה, וַיִּתְּנֵהוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה:

הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ רַךְ הַנְּמוּל לְשִׁמוּנָה, וַיְהִיו יָדָיו וְלִבּוֹ לְאֵל
אֱמוּנָה, וַיִּזְכֶּה לְרֵאוֹת פָּנָיו הַשְּׂכִינָה, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה:

הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ הַמָּל בָּשָׂר הָעֶרְלָה, וּפְרַע וּמְצִץ דְּמֵי הַמִּילָה,
אִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבב עֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה, אִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה
לָהּ:

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ מְשִׁיחוֹ הוֹלֵךְ תָּמִיד, בְּזִכּוֹת חַתָּן לְמוֹלוֹת
דָּמִים, לְבָשָׂר בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת וְנַחֲוָמִים, לְעַם אֶחָד מְפֹזָר וּמְפָרֵד
בֵּין הָעַמִּים:

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ כֹּהֵן צְדָק אֲשֶׁר לִקַּח לְעִילּוֹם, עַד הוֹכֵן
כְּסָאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ וַיְהִלּוּם, וַיִּקְלַט פָּנָיו בְּאַדְרָתוֹ וַיִּגְלוּם, בְּרִיתִי הַיְתָה
אֵתוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם:

*On weekday continue on with "הַרְחַמֵּן הוּא יִזְכֵּנוּ"; on Shabbat or Festivals continue on with
the appropriate additional "הַרְחַמֵּן" for the corresponding day; both are on page 19.*

* סדר שבע ברכות *

The Sheva Brachot – Seven Blessings of a Wedding Feast

The Sheva Brachot – Seven Blessings – actually consists of two cups of wine; both of which are poured before the start of Grace After Meals. One is held in the palm by the Leader of Grace After Meals, the other is held by each person that recites a blessing

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַכֹּל בְּרָא לְכָבוֹדּוֹ:

(Others respond: “אָמֵן.”)

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, יוֹצֵר הָאָדָם:

(Others respond: “אָמֵן.”)

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ,
בְּצִלְמֵי דְמוּת תְּבִנּוּתוֹ, וְהִתְקִין לוֹ מִמְנוֹ בְּנִין עֲדֵי עַד: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ,
יוֹצֵר הָאָדָם:

(Others respond: “אָמֵן.”)

שׁוֹשׁ תְּשִׁישׁ וְתִגַּל תְּעַקְרָהּ, בְּקִבוּץ בְּנֵיהָ לְתוֹכָהּ בְּשִׂמְחָה: בְּרוּךְ
אַתָּה יְיָ, מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבִנְיָהּ:

(Others respond: “אָמֵן.”)

שִׂמְחַת תְּשַׂמַּח רַעִים הָאֲהוּבִים, כְּשִׂמְחַתְךָ יִצִּירְךָ בְּגוֹן עַדָּן מִקֶּדָם:
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְשַׂמֵּחַ חַתָּן וְכֻלָּהּ:

(Others respond: “אָמֵן.”)

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּרָא שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה,
חֶתָן וְכֵלָה, גִּילָה רְנָה דִּיצָה וְחֻדְוָה, אֲהָבָה וְאַחֻוָה שְׁלוֹם וְרַעוּת,
מְהֵרָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִשְׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלַיִם, קוֹל
שְׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה, קוֹל חֶתָן וְקוֹל כֵּלָה, קוֹל מְצַהֲלוֹת חֲתָנִים
מְחַפְּתָם, וְנִעָרִים מִמְשִׁתָּה נְגִינָתָם: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְשַׁמַּח חֶתָן עִם
הַכֵּלָה:

(*Others respond:* "אָמֵן.")

The Leader says the seventh blessing, which is over the first cup of wine at this time:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַנֶּפֶן:

The Leader drinks at least 3.5 oz. Then the two cups are mixed together. One cup is presented to the bride and another to the groom, each drink from their respective cups.

I am the original transcriber of this liturgy "The Blessing Book Nusach Ari" and translator/author of its accompanying instructional text. I am licensing the transcriptions within it under the Creative Commons Zero License, and the instructions with the Creative Commons By Attribution license. Attribution may be given as 'Contributors to the [Open Siddur Project](#)', with the transcriber/translators name Shmueli Gonzales included in the contributors list."

